EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 15.12.2016
COM(2016) 796 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Egeuse mere väikesaarte põllumajanduse erimeetmete kava rakendamise kohta

1. SISSEJUHATUS

Kreeka Egeuse mere väikesaared moodustavad oluliste geograafiliste ja looduslike piirangutega ülimalt killustatud saarestikuterritooriumi, mis on hõredalt asustatud ja kus on vähe kasutatavat põllumajandusmaad. Põllumajanduslikku tootmist piiravad tegurid on ka Egeuse mere väikesaarte rasked looduslikud olud ja kliima.

Mõni saar on Kreeka mandriosast väga isoleeritud ja seal esineb kahe- või isegi kolmekordse isoleerituse[1] probleem. See raskendab muu hulgas oluliste põllumajandustoodete tarnimist, kuna Egeuse mere väikesaarte saareline asend, väike pindala ja turgude kaugus põhjustavad täiendavaid transpordikulusid.

Seda ELi mandriosaga võrreldes erandlikku olukorda arvesse võttes kohaldatakse Egeuse mere väikesaarte suhtes ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) raames põllumajanduse erimeetmeid. Lisaks ÜPP esimese samba raames antavale toetusele kohaldatakse Egeuse mere väikesaarte suhtes ka eritoetuskava (Egeuse mere väikesaarte kava), mille abil soodustatakse kohalikku tootmist ja tagatakse oluliste toodete tarnimine. Kavaga on hõlmatud kõik Egeuse mere saared, välja arvatud Euboia ja Kreeta.

Käesoleva aruande eesmärk on hinnata Egeuse mere väikesaarte kava kohaldamist aastatel 2006–2014.

Egeuse mere saared võtavad enda alla kokku 210 240 km^2 suuruse ala, mis piirneb lõunas Kreeta saarega, põhjas ja läänes Kreeka mandriosaga ning idas Türgi mandriosaga. Egeuse meres on kokku 7 582 saart ja laidu, kuid peaaegu 90 % neist on väiksemad kui 10 km^2 ning vaid kahe saare – Lesbose ja Rhodose – pindala on üle 1 000 km^2. Kreeka saarte ja laidude kogupindala moodustab 17,1 % riigi territooriumist. Enamik saari on koduks väikestele kogukondadele (vähem kui 5 000 alalist elanikku), välja arvatud üksikud saared, mis on pindalalt suhteliselt suuremad ja kus elab 10 000–40 000 inimest, näiteks Lesbos, Chíos, Sámos ja Kós või Rhodos, kus on üle 100 000 elaniku.

2. EGEUSE MERE VÄIKESAARTE KAVA: PÄRITOLU, ARENG JA ÕIGUSRAAMISTIK

Egeuse mere väikesaarte erikava sai alguse 1993. aastal, mil nõukogu määruses (EMÜ) nr 2019/93[2] tunnistati Egeuse mere väikesaarte põllumajandussektorite ees seisvaid konkreetseid probleeme, mis tulenevad saarte kõrvalisest asukohast ja isoleeritusest.

Alates kava loomisest 1993. aastal on selles tehtud teatavaid muudatusi. 2003. aasta ÜPP reformi käigus otsustas Kreeka kohaldada alates 1. jaanuarist 2006 terve riigi suhtes ühtset otsemaksete kava. 2006. aastal asendati alusmäärus nõukogu määrusega (EÜ) nr 1405/2006,[3] millega Egeuse mere väikesaarte puhul kehtestatud eesmärke ega erimeetmeid ei muudetud. Sellega võeti aga kasutusele programmipõhine lähenemisviis, mis tähendab seda, et Egeuse mere väikesaarte toetus on määratud riigi ametiasutuste kehtestatud iga-aastases programmis, mis esitatakse heakskiitmiseks komisjonile ja mida haldab Kreeka.

[1] Mitmekordne isoleeritus tähendab otsese transpordiühenduse puudumist saarte ja mandri vahel, seega tuuakse kaubad kohale teiste saarte kaudu.

[2] EÜT L 184, 27.7.1993, lk 1.

[3] ELT L 265, 26.9.2006, lk 1.

Pärast Lissaboni lepingu jõustumist 2013. aastal asendati nõukogu määrus (EÜ) nr 1405/2006 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 229/2013[4] ning vastu võeti delegeeritud õigusakt ja rakendusakt (vastavalt komisjoni määrused (EL) nr 178/2014 ja (EL) nr 181/2014)[5].

Egeuse mere väikesaarte kava rahastatakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF). Määrusega (EL) nr 229/2013 on programmi rahastamise ülempiiriks määratud 23,93 miljonit eurot aastas. Peale selle annab Kreeka täiendavaid riiklikke vahendeid (0,547 miljonit eurot). Üksikasjalikud andmed rahalise rakendamise kohta aastatel 2006–2014 on esitatud käesoleva aruande lisas.

Kuigi regulatiivsest seisukohast on Egeuse mere väikesaarte kava lähenemisviis (eesmärgid, ülesehitus ja finantsjuhtimine) sama kui kõrvalisele asukohale ja saarelisele asendile vastavate valikmeetmete programmi POSEI[6] puhul, hallatakse Egeuse mere väikesaarte kava POSEI kavast lahus.

Erinevalt POSEI kavast, millega asendatakse ÜPP esimene sammas (otsetoetused), on Egeuse mere väikesaarte kava näol tegemist ühtset otsemaksete kava täiendava toetusega, mis hõlmab Egeuse mere saari ja ülejäänud Kreekat ÜPP esimese samba raames ning mille eesmärk on tegeleda nimetatud saari mõjutavate konkreetsete probleemidega.

3. ARUANDE ÕIGUSLIK ALUS

Nõukogu määruse (EL) nr 229/2013 artikli 20 lõikes 3 on sätestatud, et *„[h]iljemalt 31. detsembril 2016, seejärel iga viie aasta möödudes, esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule üldaruande käesoleva määruse alusel võetud meetmete mõju kohta, millele vajaduse korral lisatakse asjakohased ettepanekud“*.

Käesolevas rakendamisaruandes võetakse eelkõige arvesse programmi rakendamist kuni 2014. eelarveaastani ja välishindaja (ADE – Analysis for Economic Decision) tööd POSEI / Egeuse mere väikesaarte kavade alusel võetud meetmete hindamise raames, mis viidi läbi õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi osana. Välishindaja töö kestis 2015. aasta juunist 2016. aasta augustini. Hindamine viiakse ametlikult lõpule komisjoni talituste töödokumendi koostamisega.

4. PÕLLUMAJANDUS EGEUSE MERE VÄIKESAARTEL

Üldiselt on Egeuse mere väikesaared mägised ning neid mõjutab kuivade ja kuumade, põuaohuga suvede ning lühikeste vihmaste talvedega vahemereline kliima.

Egeuse mere väikesaarte geograafiline eripära, kliimatingimused ja sotsiaal-majanduslik struktuur seavad saartel toimuva põllumajandustegevuse ja -tootmise teataval määral ebasoodsasse olukorda. Saartel valitseb olukord, kus üha enam maad jäetakse sööti ning kus lõppkokkuvõttes kahanevad kohalikud ühiskonnad, sest peamiselt asub nende põllumajandusmaa osaliselt või täielikult äärealadel.

Saared jagunevad Lõuna-Egeuse piirkonnaks (kuhu kuuluvad Küklaadid ja Dodekaneesid) ja Põhja-Egeuse piirkonnaks (mis koosneb üheksast asustatud saarest: Lesbos, Límnos, Ágios Efstrátios, Chíos, Psará, Oinoússes, Sámos, Ikaría ja Fournoi).

---

4 ELT L 78, 20.3.2013, lk 41.

5 ELT L 78, 20.3.2013; delegeeritud õigusakt ja rakendusakt: ELT L 63, 4.3.2014.

6 See käsitleb põllumajanduse erimeetmeid liidu äärepoolseimates piirkondades.

Põllumajandusel on oluline roll **Põhja-Egeuse piirkonna** majanduselus. Põllumajandussektor annab üle 21 % piirkonna sisemajanduse koguproduktist (SKP) ja seal töötab 12,2 % piirkonnas tööga hõivatud elanikkonnast (2013. aasta andmed). 2010. aastal oli kasutatava põllumajandusmaa suurus 168 610 hektarit, mis moodustab 44 % kogupindalast. Sektori nõrgenemist on põhjendatud selle struktuuriga seotud teguritega ning probleemidega, mis tulenevad saarte põllumajandustoodetega varustamisest, kasvanud tootmiskuludest, niisutamise vähesest kasutamisest ja kesa suurest osakaalust.

Põllumajandustegevus hõlmab põllumajanduskultuuride tootmist (mastiks,[7] õlipuud, viinapuud, tsitruselised ja teravili) ja loomakasvatust (mesindus ning lamba-, kitse- ja veisekasvatus). Keskmine põllumajandusettevõte on väike (2013. aastal ligikaudu 5 hektarit kasutatavat põllumajandusmaad põllumajandusliku majapidamise kohta).

Lõuna-Egeuse piirkonnas on põllumajandussektor suhteliselt piiratud ega täida piirkonna inimeste toitumisalaseid vajadusi, mistõttu on vaja tarnida olulisel hulgal kaupu ülejäänud Kreekast ja välismaalt. Turismist tingitud suurema nõudluse tõttu on selline olukord eriti pingeline suvekuudel. Piirkonna geograafilise sidususe puudumine ja suured piirkonnasisesed erinevused loovad teatava eripära, mis ei soosi primaarsektori arengut. Väheste sademetega kuiv kliima koos maa piiratud kättesaadavuse ja mägise maastikuga takistab põllumajanduse arengut ning seega iga üksiku saare jätkusuutlikkust. Primaarsektoris töötab siiski 6,1 % tööjõust, kuid sektorit iseloomustab suur hooajalisus ja vaegtööhõive (2013. aasta andmed). Piirkonnas on 106 080 hektarit kasutatavat põllumajandusmaad, mis moodustab kogu selle maismaapindalast 16,7 % (2010. aasta andmed).

5. EESMÄRGID, KAVA JA PROGRAMMITÖÖ

Egeuse mere väikesaarte kava eesmärgid, mis on loetletud määruse (EL) nr 229/2013 artiklis 2, on järgmised:

- tagada väikesaarte varustamine inimtoiduks või töötlemiseks ettenähtud ning põllumajandusliku toorainena kasutatavate oluliste toodetega, vähendades saarelisest asendist, väikesest pindalast ja turgude kaugusest tingitud lisakulusid;
- säilitada ja arendada väikesaartel põllumajandustegevust, sh kohalike töötlemata ja töödeldud toodete tootmist, töötlemist, turustamist ja vedu.

Selleks hõlmab programm kaht liiki toetust: tarnimise erikorda ja kohaliku tootmise toetamist, mida mõlemat rahastatakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF).

5.1. Tarnimise erikord

Tarnimise erikorra raames pakutava toetuse näol on tegemist abiga, mida antakse põllumajandustoodete tarnimiseks EList ning mis hõlmab põhiliselt sööta ja palju vähemal määral inimtoiduks mõeldud jahu. Peamised söödaks kasutatavad tooted on mais ja õlikook ning muud taimerasvade ja -õlide jäägid, samal ajal kui jahu puhul on peamine toetust saav toode püülijahu nisust või meslinist.

Egeuse mere väikesaared on jagatud kahte rühma, mis saavad erinevat toetust vastavalt nende kõrvalisest asukohast tingitud lisakuludele: rühma A kuuluvad

[7] Mastiks on mastiksipistaatsiast saadav vaik, mida toodetakse Chíose saarel kaitstud päritolunimetuse all ning kasutatakse likööride ja maiustuste valmistamiseks.

mandrile lähemal asuvad saared ja rühma B kõige kõrvalisemad saared, mis moodustavad ligikaudu kolmveerandi Egeuse mere väikesaartest.

Tarnimise erikorra raames saavad toetust:

- sööda puhul põllumajandusühistute organisatsioonid, sõltumatud põllumajandusühistud, põllumajandusettevõtjad ja edasimüüjad ning
- jahu puhul jahu edasimüüjad ja pagarid.

Kreeka määras selle meetme jaoks sihtotstarbeliselt 5,47 miljonit eurot aastas (23 % iga-aastastest rahalistest eraldistest), mis jääb allapoole Egeuse mere väikesaari käsitlevas määruses (EL) nr 229/2013 kehtestatud 7,11 miljoni euro suurust piirmäära.

Tuleb tähele panna, et kui POSEI kava puhul hõlmab tarnimise erikord kolmandatest riikidest pärit toodete vabastamist imporditollimaksust, siis Egeuse mere väikesaarte kava puhul liidu tolliprotseduuridest kõnealust erandit ei tehta.

5.2. Kohaliku tootmise toetamine

Kohaliku tootmise toetamise kava eesmärk on arendada kohalike põllumajandustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega seotud meetmete kaudu kohalikku põllumajandustootmist ning põllumajandustoodete tarnimist. Programmis täpsustati mitu toodet, mida iseloomustati traditsiooniliste ja Egeuse mere väikesaarte jaoks olulistena. Kreeka määras kohaliku tootmise toetamiseks keskmiselt ligikaudu 19 miljonit eurot aastas. Toetust saavad põllumajandustootjad või tootjaorganisatsioonid.

5.3. Programmi- ja partnerluspõhine lähenemisviis

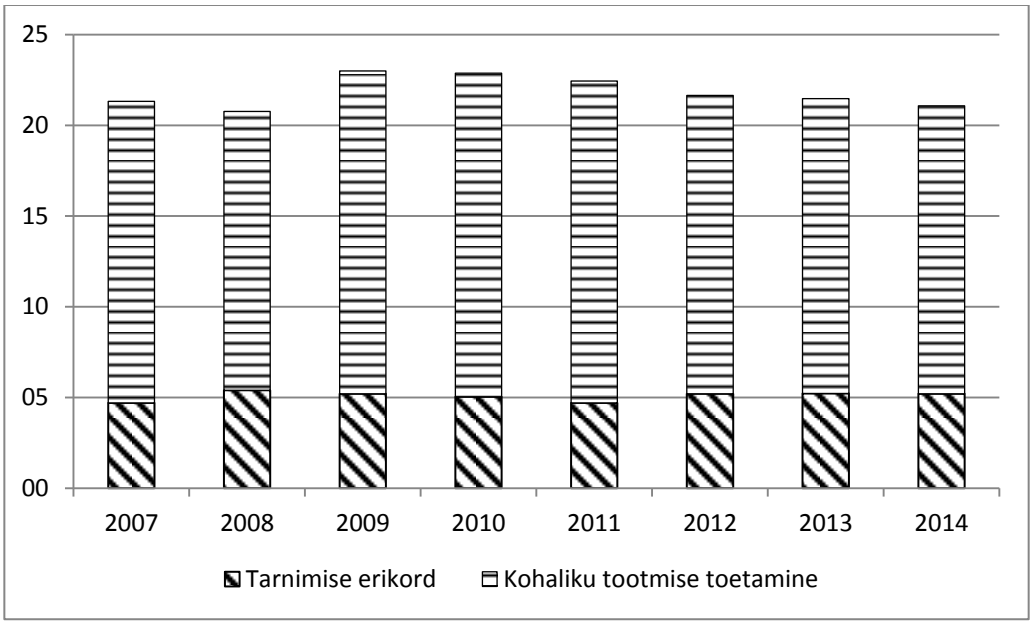
Kreeka ametiasutused on programmis üksikasjalikult kindlaks määranud nii tarnimise erikorra kui ka kohaliku tootmise toetamise meetmed. Programmis on kajastatud prioriteedid, mille riigi ametiasutused on tihedas koostöös sidusrühmadega oma põllumajandussektori jaoks seadnud. Komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 181/2014 artikli 32 kohaselt võib programmi vajaduse korral igal aastal muuta.

Iga aasta 30. septembriks esitab Kreeka kooskõlas määruse (EL) nr 181/2014 artikli 31 lõikega 1 aastaaruande programmi rakendamise kohta eelmisel aastal.

6. EELARVE TÄITMINE

Vaatlusaluse perioodi eelarve täitmine ning summade jagunemine kohaliku tootmise toetamise ja tarnimise erikorra vahel on esitatud lisas. Suurem osa kulutusi (74–79 %) on seotud kohaliku tootmise toetamise meetmetega.

Kreeka esitatud iga-aastaste rakendamisaruannete põhjal võib täheldada, et eelarve täitmise kogumäär püsis ajavahemikul 2007–2014 suhteliselt kõrge, jäädes vahemikku 85–94 %, nagu on näidatud joonisel 1.

Joonis 1. Egeuse mere väikesaarte kava iga-aastased kulutused meetmete kaupa (miljonites eurodes) (allikas: ADE, iga-aastaste rakendamisaruannete põhjal)

7. KAVA RAKENDAMINE

Aastatel 2007–2014 kulutas Kreeka kohaliku tootmise toetamiseks 15,4–17,8 miljonit eurot aastas. 61 % kõikidest kohaliku tootmise toetamise vahenditest kasutati ajavahemikul 2007–2014 **õlipuudega** seotud toetusteks (tegelikult abi vähenes 11,4 miljonilt eurolt 2007. aastal 8,7 miljonile eurole 2014. aastal). Muud olulised sektorid olid **veinitootmine** (11 % kohaliku tootmise toetamise kuludest; toetus kahanes 2,2 miljonilt eurolt 2007. aastal 1,2 miljonile eurole 2014. aastal), **traditsioonilise juustu tootmine** (9 % kohaliku tootmise toetamiseks kasutatud vahenditest; ajavahemikul 2009–2014 kasvas toetus 1,7 miljonilt eurolt 2,6 miljonile eurole), **mesindus** (7 % kasutatud vahenditest; toetus püsis stabiilsena ligikaudu 1,2 miljoni euro ringis) **ja mastiksitootmine** (6 % kohaliku tootmise toetamise vahenditest; toetus kasvas 0,9 miljonilt eurolt 1,1 miljonile eurole).

Tarnimise erikorra aastaeelarve kogumahuks oli ajavahemikul 2007–2014 kehtestatud 5,47 miljonit eurot ning iga-aastased kogukulud jäid vahemikku 4,8–5,3 miljonit eurot. Peaaegu 95 % tarnimise erikorra toetusi kasutati loomasööda ja ligikaudu 5 % jahu jaoks.

8. HINNANG PROGRAMMI KOHTA

8.1. Põllumajandustoodetega varustamise tagamine

Eesmärk tagada inimtoiduks või töötlemiseks ette nähtud ja põllumajanduses toorainena kasutatavate oluliste toodetega varustamine tekkinud lisakulude leevendamise kaudu on enamjaolt edukalt saavutatud, peamiselt seoses söödaga. Aastatel 2011–2014 oli toetuse osakaal Egeuse mere väikesaarte kogu tarnevajaduses sööda puhul üle 100 %; jahu puhul oli see osaliselt ebapiisav (2014. aastal ligikaudu 57 %). Rühma A saarte puhul võib sööda valdkonnas siiski täheldada langust (–26 %). Selle rühma arvele langes 2014. aastal aga vaid 6 % sööda kogumahust. See tuleneb peamiselt loomade arvu vähenemisest ja asjaolust, et loomakasvatajad

eelistavad standardiseeritud sööta. Mis puudutab jahu, siis on toetuse osakaal rühma B saarte puhul väiksem ja asjaomase ajavahemiku jooksul vähenes see 27 % võrra.

8.2. Tarnimise erikorra ja kohaliku tootmise toetamise meetmete sidusus

Üldiselt on tarnimise erikorra ja kohaliku tootmise toetamise meetmeid rakendatud sidusalt. Tarnimise erikorra ja kohaliku tootmise toetuste rakendamisel ei esine sisemist ebajärjekindlust, sest tarnimise erikorra raames toetatavaid tooteid (jahu ja sööta) kohapeal ei toodeta.

8.3. Põllumajandustootmise säilitamine

Toetatud põllumajandustootmine on nii pindala (hektarid) kui ka mahu (tonnid) seisukohast enamjaolt säilitatud, välja arvatud oliivide puhul, mis on peamine programmi kohaliku tootmise toetamise osa raames toetatav põllumajandustootmise haru. Ajavahemikul 2007–2014 vähenes õlipuuistanduste pindala 21 %, samal ajal kui oliivide tootmine vähenes vähem, kahanedes 8 % (mis tähendab tootlikkuse kasvu), kuid aastate lõikes esineb selles suuri erinevusi. Samuti vähenes veini tootmine, nagu ka viinamarjaistanduste pindala. Muu tootmine, näiteks mastiksi, mesinduse või traditsioonilise juustu tootmisega seotud tegevuse osakaal mõnevõrra kasvas.

Egeuse mere väikesaarte kava, millega põhiliselt toetatakse tegevuskulusid (tootmine, töötlemine ja turustamine), avaldas traditsiooniliste põllumajandustoodete konkurentsivõime parandamisele piiratud mõju. Seevastu aitasid konkurentsivõimele põhiliselt kaasa muud toetusvahendid, eelkõige maaelu arengu programmi vahendid.

8.4. Panus ÜPP eesmärkide saavutamisse

Egeuse mere väikesaarte kava aitas saavutada ÜPP üldeesmärke.

8.4.1. Elujõuline toidutööstus

Programmiga aidati kaasa elujõulisele toidutööstusele, soodustades tootmistaseme säilitamist enamikus sektorites ja toetades seeläbi põllumajandustootjate sissetulekute stabiilsust. Ent kuna Egeuse mere väikesaarte kava näol on tegemist konkreetseks tootmistegevuseks antava toetusega, mis täiendab kõnealustel saartel kohaldatavat ühtset otsemaksete kava, on selle mõju põllumajandustootjate sissetulekutele väiksem kui piirkondades, kus kohaldatakse POSEI kava ja mis ei ole hõlmatud ühtse otsemaksete kavaga. Samuti osutab välishinnang sellele, et kuna Egeuse mere väikesaarte kavaga eraldati abi tootjaorganisatsioonide kaudu ja toetati väärtusahela mitmesuguseid etappe, aitas see kohapeal toodetud tooteid kohalikul turul taskukohasemate hindadega kättesaadavaks teha.

8.4.2. Loodusvarade säästev majandamine

Egeuse mere väikesaarte kavaga toetati ka loodusvarade säästvat majandamist maksete suhtes kohaldatavate nõuetele vastavuse eeskirjade kaudu, mis tähendab, et toetuse saamiseks peab põllumajandustootja järgima teatavaid rahva-, looma- ja taimetervise kaitset ning keskkonnakaitset käsitlevaid kohustuslikke ELi eeskirju.

Peale selle aidatakse kavaga loodusvarade säästvale majandamisele kaasa ka seeläbi, et toetatakse väikese keskkonnajalajäljega põllumajanduskultuuride säilitamist. Toetatav tootmine põhineb enamjaolt ekstensiivsetel

tootmissüsteemidel, mis on keskkonnale suhteliselt kahjutud. Oliivide kasvatamisel kasutatakse väga vähe pestitsiide. Mesindus aitab säilitada saarte tundlikku taimestikku. Muude kultuuride, näiteks mastiksipistaatsia, viinapuude või odra kasvatamine toetab maastiku ja loodusliku keskkonna kaitset.

Säästvaid põllumajandustavasid tuleks aga edasi arendada, sealhulgas hinnavälise konkurentsivõime[8] tugevdamise teel; see hõlmab mitmesuguseid elemente, näiteks tootekvaliteet (mahepõllumajanduslik tootmine või muud märgised ja sertifikaadid), tehnoloogiauuendused, keskkonnanõuded jms. Soovitatav võib olla kasutada hinnavälist konkurentsvõimet toodete (oliiviõli, kaitstud päritolunimetusega vein jne) eristamiseks tavapärastest kaupadest, mille puhul Egeuse mere saartel ei ole konkurentsieelist.

8.4.3. Tasakaalustatud territoriaalne areng

Egeuse mere väikesaarte kavaga antakse panus tasakaalustatud territoriaalsesse arengusse, toetades eeskätt kõrvalisemates piirkondades toimuvat põllumajandustegevust. Territooriumi kasutamine on äärmiselt oluline, et vältida rahvastikukadu ja sõltuvust turismist.

Mastiksi tootmist ning õlipuude ja odra kasvatamist toetatakse piirkonna territoriaalse arenguga seotud põhjustel. Täpsemalt aitab mastiksipistaatsia kasvatamine kaitsta erilist looduskeskkonda. Samuti on toetuse eesmärk vältida maa sööti jätmist ja kaitsta keskkonda. Egeuse mere väikesaartele antav abi toetas maapiirkondade arengut neljal viisil: i) haritava maa ja põllumajandusettevõtete säilitamine; ii) tööhõive; iii) spetsiaalsete sotsiaal-struktuuriliste maakorralduspõhimõtete rakendamine enamikus piirkondades ja iv) kaudne keskkonnasõbralike põllumajandustavade toetamine nõuetele vastavuse kaudu.

8.4.4. Sünergia muude ÜPP meetmetega

Egeuse mere väikesaarte programm on tugevalt seotud maaelu arengu programmidega (ÜPP teine sammas). See on ÜPP eesmärkide saavutamise seisukohalt väga oluline, võttes arvesse kõnealuste toetuskavade tugevat vastastikust sõltuvust.

Egeuse mere väikesaarte kava, maaelu arengu programmi ja riikliku toetuse vaheline sünergia esineb sellistes valdkondades nagu koolitus, noorte põllumajandustootjate starditoetus ning maaelu arengukavadest toetatavad investeeringud ja Egeuse mere väikesaarte kavast toetatav tootmine. Maaelu arengu programmiga soodustatakse säästvaid põllumajandustavasid (sealhulgas Egeuse mere väikesaarte kavast toetatava tootmise puhul), mis lähevad nõuetele vastavusest kaugemale. Ühtlasi toetatakse maaelu arengu programmist investeeringuid agrotööstusesse ning põllumajanduslikus toiduainesektoris tegutsevate inimeste koolitamist. Egeuse mere väikesaarte kavaga toetatakse samade põllumajandustootjate ja agrotööstuse toodete töötlemist ja turustamist. Kava on väga sidus ka riikliku toetuse ja muude ÜPP meetmetega (vein, puu- ja köögiviljad), kuid seda tuleb programmitöö dokumentides sõnaselgemalt väljendada.

[8] Hinnaväline ehk struktuuriline konkurentsivõime näitab, mil määral on toodet ja/või teenust võimalik eristada muude konkurentsieeliste kui hinna alusel. Sellised konkurentsieelised kujunevad välja vastavalt sellele, kuidas tarbijad tajuvad pakkumist.

8.5. Egeuse mere väikesaarte kava asjakohasus

Tehti analüüs selle kindlakstegemiseks, kas kehtivate ÜPP meetmetega (ÜPP 2013. aasta reformiga kehtestatud põhitoetuskava) on võimalik täita Egeuse mere väikesaarte konkreetseid vajadusi. Analüüsist nähtub, et Egeuse mere väikesaarte kõnealuseid vajadusi ei oleks kehtivate ÜPP meetmete abil võimalik täielikult katta. Ilma spetsiaalse Egeuse mere väikesaarte kavata võiks tootmistegevuse lõpetamise oht kahjustada teatavate konkreetsete vajaduste täitmist, näiteks seoses Egeuse mere väikesaarte tööhõive, keskkonnaküsimuste või territoriaalse mõõtmega.

8.6. ELi lisaväärtus

Nagu punktis 8.5 juba kirjeldatud, ei ole praegused ÜPP vahendid täielikult kohandatud Egeuse mere väikesaarte jaoks. Egeuse mere väikesaarte kava aitab nende väikesaarte ees seisvate probleemidega paremini toime tulla, eeskätt suunatud programmitöö kaudu, mis võimaldab toetust kiiresti konkreetsetele olukordadele kohandada.

Poliitika tasandil hinnatakse ELi lisaväärtust enamjaolt positiivselt, sest kavaga tunnistatakse asjaolu, et mitme olulise takistuse jaoks on vaja erimeetmeid. Samuti osutus Egeuse mere väikesaarte kava kasulikuks kvaliteedi- ja keskkonnanõuete rakendamise seisukohast. Kavast oli abi ka programmide kavandamise ja rakendamise tasandil, võimaldades Kreekale paindlikkust oma programmi väljatöötamisel, lähtudes konkreetsetest vajadustest. Ühtlasi on see soodustanud edasiminekut tulemuspõhise juhtimise suunas.

8.7. Programmi haldamine ja juhtimine

Üldiselt juhitakse programmi hästi. Teatavad probleemid tulenevad asjaolust, et toetuse taotlemise ja saamise menetlus on jagunenud mitme saare / mandri vahel ja mitme korraldusasutuse vahel. Toetusesaajate ja korraldusasutuste hinnangul on halduskoormus suhteliselt sarnane eelmise hindamisperioodi koormusele.

Programmis tuleks üksikasjalikumalt kirjeldada iga tootmissektori jaoks ette nähtud strateegiat ja töötada muu hulgas välja täiendavad erinäitajad, mille kohta tuleb iga-aastastes rakendamisaruannetes aru anda. Ühtlasi tuleks programmis sõnaselgemalt kirjeldada kava panust ÜPP üldeesmärkidesse ja siduda see kindlate kvantifitseeritud eesmärkidega.

Iga-aastased rakendamisaruanded on paranenud, eriti viimastel aastatel. Muu hulgas ühiseid tulemusnäitajaid, sotsiaal-majanduslikke andmeid ja rahalist rakendamist käsitlevad iga-aastased rakendamisaruanded vastavad üldiselt määruse (EL) nr 181/2014 artikli 31 lõike 1 punktides a–m esitatud nõuetele. Kindlaks on aga tehtud teatavad tulemusnäitajate koostamiseks vajalike andmete kogumisega seotud probleemid.

Määruse artikli 39 lõike 1 kohase iga-aastase rakendamisaruande sisu tuleks aruandlusprotsessi hõlbustamiseks täpsustada ja lihtsustada.

8.8. Üldine tulemuslikkus

Põllumajandustootjate sissetulekutesse panustamise teel lahendatakse programmiga otseselt Egeuse mere väikesaarte ees seisvaid konkreetseid probleeme.

Egeuse mere väikesaarte **kõrvaline asukoht ja saareline asend** tähendavad suuremaid üldisi tarnekulusid, mis on tingitud suurematest transpordikuludest. Neid kulusid leevendatakse tarnimise erikorra raames antava toetusega. Mõnes kõrvalises

asukohas, kus esineb kahe- või isegi kolmekordse isoleerituse probleem, sest mitte kõik saared ei ole mandril asuvate sadamatega ühendatud, on Egeuse mere väikesaarte kava raames põllumajandustootmiseks antav toetus majandustegevuse säilitamiseks määrava tähtsusega.

Raskete looduslike olude tõttu (väikesed krundid, järsk ja mägine maastik) on põllumajandusmaa suurus piiratud ja seega on põllumajandusettevõtted väiksemad, mis omakorda tähendab suuremaid tootmiskulusid ja vähem mastaabisäästu võimalusi. Territooriumide **väike pindala** tähendab seda, et haritavat maad on vähe. Põllumajanduslikku tootmist Egeuse mere väikesaartel mõjutavad ka **ebasoodsad ilmastikutingimused** (põuad).

Egeuse mere väikesaarte kava aitab nende probleemidega tegeleda. Kava mõju tugevdab vastastikune sünergia ja täiendavus eeskätt maaelu arengu programmidega ja riikliku toetusega.

9. SOOVITUSI OLUKORRA PARANDAMISEKS

9.1. ELi määruse muudatusettepanekud

Punktis 8 esitatud hinnangust kava kohta nähtub, et nõukogu määruse (EL) nr 229/2013 muutmist ei peeta vajalikuks.

Nagu punktis 8.7 juba märgitud, tuleks muuta määruse (EL) nr 181/2014 artikli 31 lõiget 1, et lihtsustada iga-aastases rakendamisaruandes kajastatavate elementide loetelu.

9.2. Soovitused liikmesriigile

Egeuse mere väikesaarte kava raames antava toetuse näol on tegemist ÜPP eritäiendusega. Et muuta see tõhusamaks, peaksid Kreeka ametiasutused parandama programmi kavandamist, võttes arvesse ÜPP üldeesmärke koos piirkonna põllumajandussektori vastava strateegiaga. Üldeesmärke tuleks täpsustada, tuginedes kvantifitseeritud eesmärkidele ja kasutades asjakohaseid näitajaid.

Parandada tuleks programmi käsitlevaid aruandeid, eelkõige täiustades eesmärkide saavutamise kohta esitatavat teavet ja lisades analüüsidesse tulemusnäitajad.

Territoriaalsed aspektid on juba praeguse Egeuse mere väikesaarte kava oluline element ja vastavad väga spetsiifilistele kohalikele vajadustele. Need kajastavad ÜPP kolmandat eesmärki (tasakaalustatud territoriaalne areng). Seda tuleks aga programmis sõnaselgemalt väljendada.

Sõnaselgelt tuleb täpsustada tarnimise erikorra põhjenduse valikut (vahendite jaotus kahe tootekategooria vahel: põllumajanduslik tooraine ja inimtoiduks ette nähtud tooted). Kreeka ametiasutused peaksid jätkuvalt jälgima importi ja toetuse osakaalu kohalikes piirkondades.

Peale selle soovitatakse Kreeka ametiasutustel konkurentsivõime edendamiseks veelgi suurendada kava sidusust maaelu arengu programmiga.

Kreeka peaks jätkama säästlike põllumajandustavade arendamist, muu hulgas hinnavälise konkurentsivõime tugevdamise teel.

10. KOKKUVÕTE

Egeuse mere väikesaarte kava üldist tulemuslikkust kõnealuste saarte spetsiifilise geograafilise asukohaga seotud põllumajanduslike probleemide lahendamisel ajavahemikul 2006–2014 võib hinnata positiivselt. Kohaliku tootmise toetamisega soodustati põllumajandustootmise säilitamist ja tarnimise erikorraga vähendati toetatavate toodete hinnaerinevusi Egeuse mere saarte ja mandri vahel.

Lisaks on Egeuse mere väikesaarte kava, millega pakutakse otsetoetusi täiendavat abi, kooskõlas ÜPP eesmärkidega. Olukord, kus Egeuse mere väikesaarte erikava puuduks ja toetus piirduks 2013. aasta reformi käigus kokku lepitud ÜPP eeskirjadega (otsetoetused), tooks kaasa tootmise lõpetamise, mis võiks kahjustada Egeuse mere saarte tööhõivet, keskkonda või territoriaalset mõõdet.

Egeuse mere väikesaarte kava on toiminud sujuvalt alates programmipõhise lähenemisviisi kasutuselevõtmisest. Komisjon leiab, et seda on rakendatud tõhusalt ja tulemuslikult ning et see suudab Egeuse mere väikesaarte vajadustele rahuldavalt vastata. Kavale eraldatud rahastamispakett on võimaldanud täita kava laiemad eesmärgid. Seepärast soovitatakse kehtiv alusmäärus säilitada.

Rakendusmäärust tuleks muuta, et selgitada programmi käsitlevat aruandlust. Ühtlasi kutsutakse Kreekat üles võtma arvesse käesolevas aruandes esitatud tulemusi ja soovitusi ning kohandama Egeuse mere väikesaarte kava, et veelgi tõhustada meetmete rakendamist ja programmi järelmeetmeid ning suurendada vastastikust täiendavust muude ÜPP toetusvahenditega.

Lisa: Egeuse mere väikesaarte kava eelarve täitmine ajavahemikul 2007–2014